

Cirkulær Økonomi

Hedensted Kommune

Anne Poulsen
TrÆls
Merete Valbak
Hedensted Kommune

FORMÅL

Hedensted Kommune vil være en bæredygtig kommune med FNs 17 verdensmål som omdrejningspunkt. For at kunne indramme de 17 verdensmål skal der opereres i de tre felt-områder; materialistisk, økonomisk og menneskeligt. Kommunen har allerede foretaget flere investeringer og tiltag, der både på kort og langt sigt skal være med til at gøre kommunen mere bæredygtig, blandt andet ved at arbejde med begrebet bæredygtig velfærd, som et pejlemærke.

For at drive udviklingen videre, er vi nu klar med det næste projekt, nemlig Cirkulær Økonomi - Hedensted Kommune (CØHK).

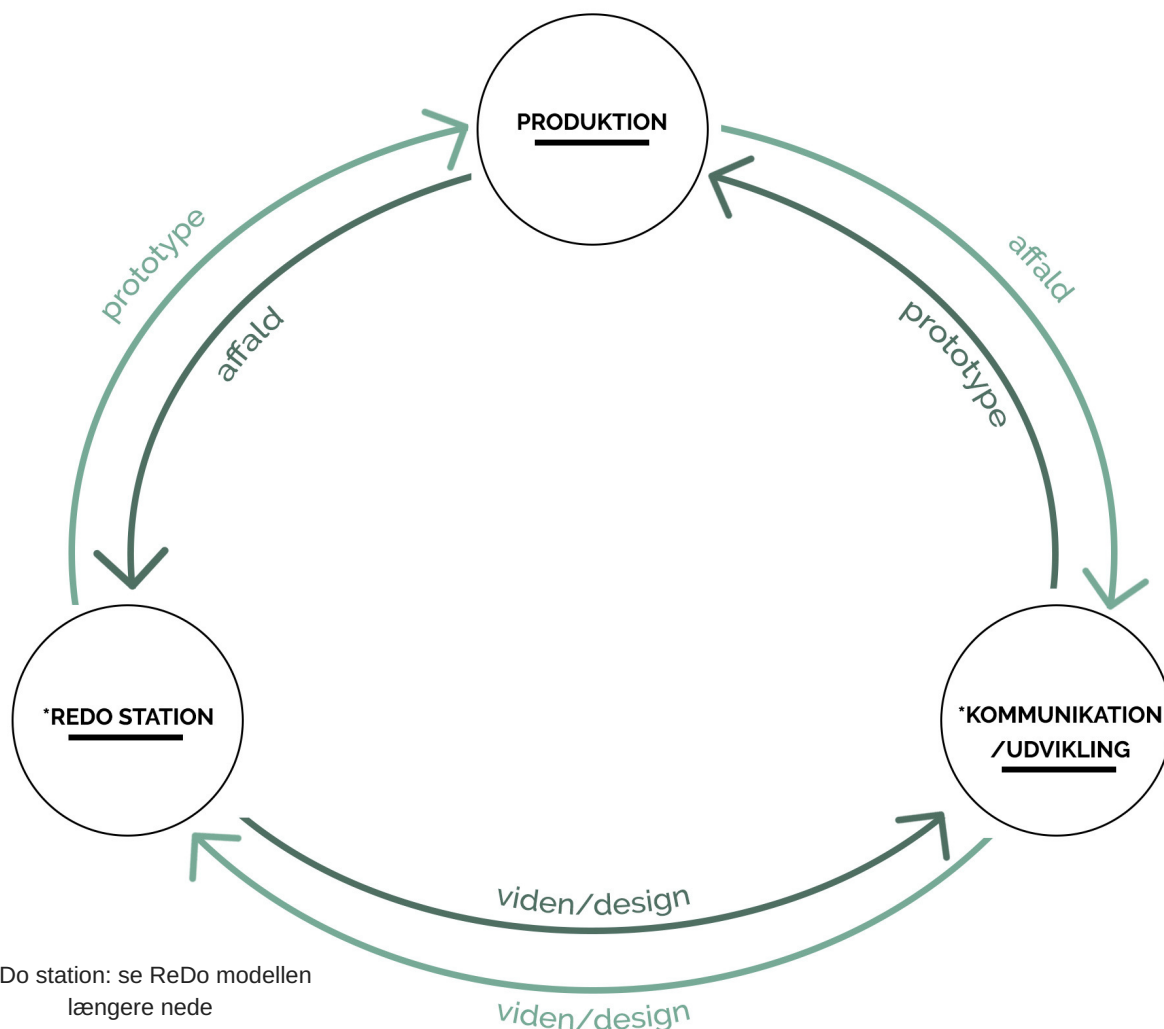
CØHK bliver et større forum, der skal dække over flere måder at tænke bæredygtigt på, hvor specielt kommunens borgere, virksomheder og kommunens institutioner inddrages.

CØHK bliver et fælles projekt lokalt i kommunen, hvor man vil fremme indsatsen med at reducere spild, øge genanvendelse samt satse på udvikling, viden og samarbejde. Da vidensdeling og læring er væsentlige for udbredelsen af cirkulær økonomi og bæredygtig omstilling i det hele taget, er projektet også åbent overfor andre kommuner og virksomheder fra Region Midtjylland. Dette aftales nærmere.

BÆREDYGTIG UDVIKLING

CØHKs udvikling model er baseret på cirkulær økonomi. På et længere sigt handler det om at nogle aktører yder en værdi til det økonomiske kredsløb i form af deres affald. Andre aktører modtager en værdi ved at omdanne affaldet til råvarer, der kan genanvendes og sælges igen.

BÆREDYGTIG UDVIKLINGSMODEL

Denne model er udarbejdet med det formål at kunne vise de forskellige cirkulære økonomier, der ligger i CØHK. Vi har kaldt det Hedensted Kommunes bæredygtige regnskab. De forskellige cirkulære økonomier taler alle ind til FNs 17 Verdensmål, og derved sikrer vi Hedensted Kommunes bæredygtige profil og grønne omstilling.

BAGGRUND

Hvorfor arbejde med bæredygtighed?

Bæredygtighed er et begreb der blev introduceret med Brundtlandrapporten i 1987. De senere år er det blevet sat sammen med ord som cirkulær økonomi og FNs 17 Verdensmål.

Med ordene fra Brundtlandrapporten fra 1987 er bæredygtighed det, som "skaffer menneskene og miljøet det bedste uden at skade fremtidige generationers mulighed for at dække deres behov."

Nogle tager det nye til sig og er interesserede – og jubler. Andre spørger: Hvornår går det over? Hvad bliver det næste? Det er helt sikkert, at der kommer flere og flere nye ord. Men det er også helt sikkert, at bæredygtighed forbliver vigtigt og relevant i mange år... ja, for altid.

Og hvorfor det? Fordi vores planet ikke længere kan klare sig selv. Førhen lærte vi i skolen, i biologi, om at holde kloden ved lige. Det er ikke længere nok at holde ved lige, men nu skal der en "opgradering" til. Kloden har brug for hjælp for at kunne komme på rette fode igen.

Alene af den grund er bæredygtighed kommet for at blive. Fordi bæredygtighed handler om klodens udvikling på langt sigt. Bæredygtighed er som begreb og udfordring noget, vi skal vænne os til. Og det har vi ikke gjort endnu. Vi er ikke opdraget og uddannet til bæredygtighed.

De kommuner og virksomheder, der griber chancen nu, vil opleve utallige muligheder for at få hjælp til at drive denne udvikling. Vi vil formentlig også komme til at opleve flere og flere reguleringer, både som kommuner, borgere og virksomheder i de kommende år.

Flere og flere unge mennesker og iværksættere, forventer "bæredygtighed".

Citat fra iværksætter, Anne Poulsen, TrÆls:

"Når jeg ser verden igennem min lille søns øjne, bliver jeg ærlig talt rigtig ked af det. Han elsker insekter, dyr, sommerfugle, vinden der blæser i bladene og højt vildt græs. Jeg indrømmer blankt, at jeg er en gennemsnits dansker, jeg er ikke opdraget bæredygtig. Jeg har kørt alt mit affald til forbrænding, festede på de danske strande og været for fuld til at rydde op, og jeg har da heller ikke bekymret mig meget om, hvilke vilkår andre mennesker levede under. Men jeg indrømmer også blankt, når jeg tager fejl, og jeg tog gru-somt fejl. Jeg har ikke gjort mit for at passe på vores jord eller udført næste kærligheds-princippet. Jeg har ladet "det selvfede" tage over, fordi det simpelthen passede mig bedst. Jeg er overhovedet ikke bedre end andre, jeg er et produkt af det samfund vi lever i. Derfor er det også et fælles ansvar at rette det op, og derfor også mit ansvar, og et ansvar jeg står ved."

Hedensted Kommune

Hedensted Kommune har et Klima- & Energiråd, der arbejder med FNs verdensmål som overlægger. Rådet arbejder dermed med projekter, der fremmer bæredygtig udvikling i Hedensted Kommune (www.hedensted.dk/klima). Hedensted Kommune er medlem af Circularity City, som er Region Midtjyllands indsats for at samle kommuner, der ønsker at arbejde med cirkulær økonomi.

På baggrund af ovenstående, er dette projekt blevet til.

PROJEKTBEKRIVELSE

Med projektet Cirkulær Økonomi – Hedensted Kommune vil vi igangsætte en række initiativer, der skal fremme en bæredygtig udvikling/ bæredygtig velfærd. Mere konkret, vil de fleste indsatser handle om at reducere affald, ved genbruge eller skabe nyt.

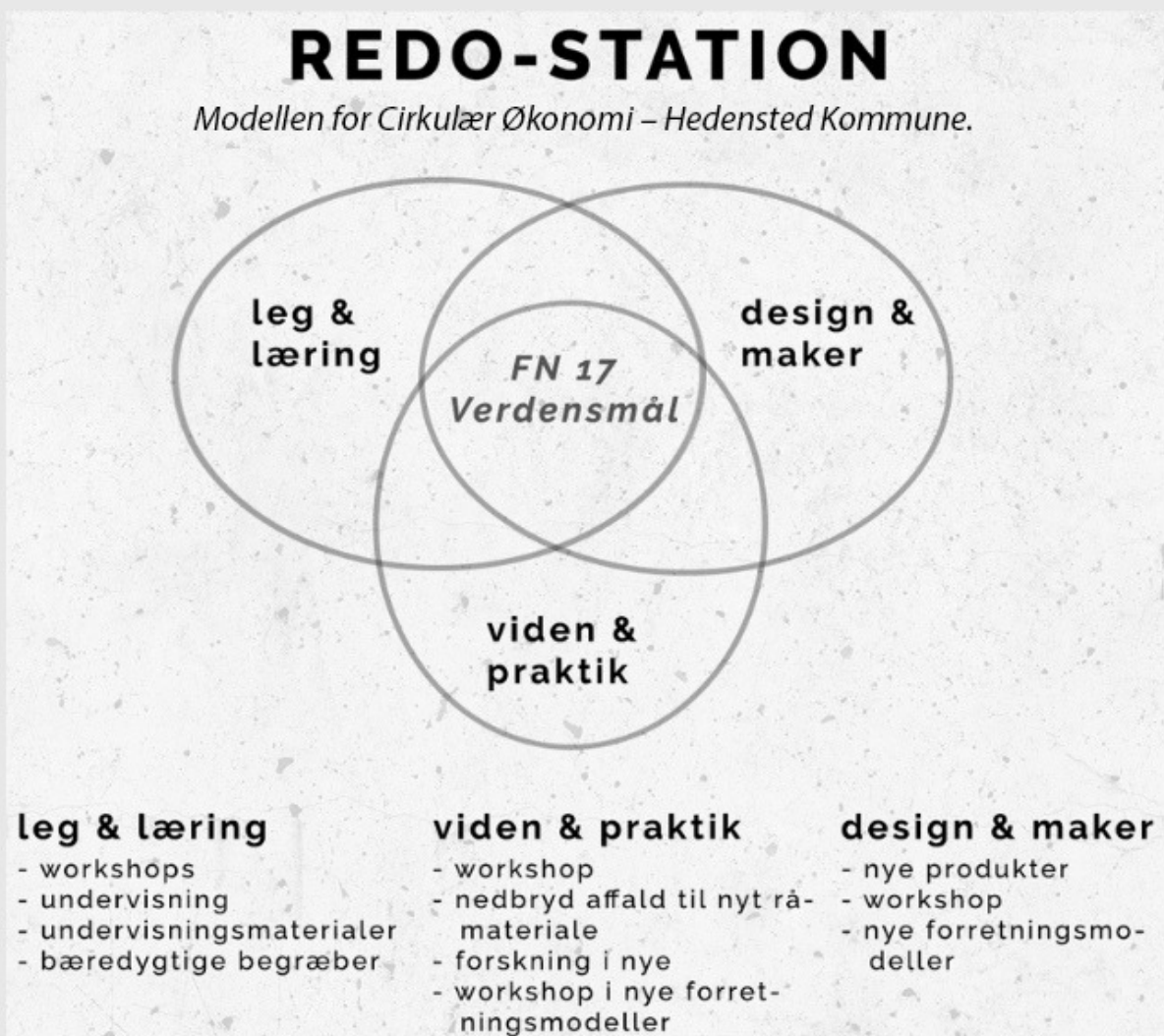
Der findes en række eksisterende indsatser i Hedensted Kommune, som vil indgå i dette projekt – blandt andet indsatser om at lave bæredygtig energiforsyning hos borgere, der bor udenfor almindelige fjernvarmesystemer. Der er skoler, der på forskellig vis arbejder med FNs verdensmål i deres undervisning. Der er klimaveje, der adresserer både klimatilpasning og forebyggelse. Nogle af disse projekter, kan videreudvikles, mens andre kan tjene som god inspiration i CØHK projektet.

I Hedensted Kommune er der stort fokus på at inddrage borgere i at finde løsningen på bæredygtig velfærd, hvorfor projektet her ikke vil have mange konkrete svar på forhånd, men svar og løsninger skal findes sammen med borgere og virksomheder.

I projektet vil vi adressere følgende målgrupper: virksomheder, borgere/ skoler/ lokalråd og kommunen selv samt andre kommuner. I workshopbeskrivelserne fremgår det hvordan disse målrettes de enkelte målgrupper.

Projektet kommer til at indeholde følgende aktiviteter:

Bæredygtigheds regnskaber, workshops, dialog/ formidling, mesterlære og event.

Leg & læring

Er inspireret af Skattekammeret i Kolding, Grøn Transit i Vejle og Robot stationen i Århus. Det henvender sig til skoler, uddannelses intuitioner, børnehaver, sfo'er, borger og kommuner. I CØHK projektet er det ikke selve materialestationen, der bliver realiseret, men i stedet vil der blive faciliteret workshops/ events, hvor aktuelle emner vil komme på dagsorden. Et konkret eksempel kan være at Hedensted Kommune, skal til at renovere et naturområde, hvor der står nogle faldefærdige outdoor faciliteter. En workshop kan lyde på: "hvordan kan vi udnytte de eksisterende faciliteter til at gentænke/ renovere området, og hvad ønsker vi at bruge det til?"

Viden & praktik

Er virksomheder, der laver nye forretningsmodeller ud fra deres, eller andres, affald. Som eksempel har Kvadrat investeret i et projekt de kalder Really CPH, som omdanner sytråd, overskuds stofrester og fnuller til krydsfiner lignende træplader, som har samme styrke og mål som træplader. De har nedbrudt deres affald og omdannet det til et nyt råmateriale. Workshopen vil inspirere til nye forretningsmodeller. Forretningsmodeller laves med reference til Hedensted Erhvervs forretningsmodel, som er beskrevet nedenfor.

Design & maker

Skal skabe morgendagens nye virksomheder, med nye forretningsmodeller indenfor upcyclingsprincippet; tag noget der allerede eksisterer, og som andre ser som affald og dan en forretningsmodel på dette grundlag. Derved kan du starte en bæredygtig virksomhed for et etableringsbudget på under 50.000 kr. Det har start up virksomheden Træls gjort, og havde et overskud på 120.000 kr. efter 8 måneders levetid. Workshopen vil inspirere og konkrete aktiviteter gennemføres.

BÆREDYGTIGHEDREGNSKAB

Med projektet vil vi begynde at arbejde med begrebet bæredygtighedsregnskaber. Projektet kommer ikke til at levere en færdig model for disse, men vil, gennem workshops finde mulige elementer. Derfor vil der efter projektets afslutning blive udarbejdet et regnskab for projektet, der – så vidt det er muligt – vil være et bæredygtighedsregnskab/ bæredygtighedsbalance.

WORKSHOP

Der vil være workshops under de tre overskrifter fra modellen samt en fjerde workshop der handler om bæredygtigheds regnskaber. Workshops skal give borgere, virksomheder og kommuner værktøjer de kan arbejde videre med "derhjemme":

Nedenstående workshops er ikke opstillet i kronologisk rækkefølge og er uafhængige af hinanden.

Workshop 1 – leg og læring

Målgruppe: Skoler

Denne workshop vil blive afholdt lokalt (eventuelt af flere omgange), sådan at skolerne kommer til at arbejde med bæredygtighed der hvor det giver mening for dem. Her vil begreber som bæredygtighed og fællesskab samt FNs 17 verdensmål komme på banen.

Her vil også blive inddraget elementer fra "design og maker", hvor børnene arbejder med at finde nye anvendelsesmuligheder for "gamle" ting.

Nøgleord i workshoppen vil være: Bæredygtighed og fællesskab, FNs 17 verdensmål og bæredygtigt design.

Workshop 2 – viden og praktik

Målgruppe: Virksomheder

Denne workshop er til de virksomheder, der ønsker at udvikle/ opfinde noget nyt ud af overskudsmaterialer. Der kan både deltage virksomheder, der er i besiddelse af en given "overskuds" ressource, og virksomheder, der ønsker at omdanne andre virksomheders ressourcer til noget andet.

Nøgleord i workshoppen vil være: Nye forretnings modeller, bæredygtig produktion, cirkulær økonomi og bæredygtigt design,

Workshop 3 – design og maker

Målgruppe: Skoler, borgere og virksomheder

Denne workshop afholdes af to omgange, hvor den ene er målrettet virksomheder og den anden er målrettet skoler og lokalråd/ borgere.

Nøgleord i workshoppen vil være: Nye forretningsmodeller, bæredygtig produktion, cirkulær økonomi og bæredygtigt design.

Workshop 4 – bæredygtige regnskaber

Målgruppe: Kommuner

Danske kommuner laver hovedsagligt økonomiske regnskaber, og mange spørger sig selv hvordan vi kan sikre den bedste værdi for borgerne, uden at de kommunale sektorer spænder ben for hinanden.

Hedensted Kommune vil se på, hvordan vi kan begynde at arbejde med bæredygtigheds-regnskaber, som skal understøtte de pejlemærker og visioner, der er for at skabe bæredygtig velfærd. Modellen skal kunne bruges i andre kommuner, og et konkret resultat af denne workshop vil være at projektet CØHK vil udarbejde et bæredygtigt projektregnskab.

Nøgleord i workshoppen vil være: FNs 17 verdensmål og bæredygtige regnskaber.

Konkret skal der bruges oplægsholdere, som både kan inspirere som "lægefolk" og som fagfolk. Profiler som Anders Morgenthaler, Christine Feldthaus, Nikolai Kirk er kontaktet.

DIALOG

Ud over de oven nævnte workshops, vil Hedensted Kommune inddrage cirkulær økonomi, der hvor det vurderes at være relevant i vores dialog med borgere og virksomheder.

De steder, hvor det kan være aktuelt er:

Hedensted Erhverv:

Kommunens erhvervsfremmeafdeling, der tilbyder lokal erhvervsservice til alle iværksættere og virksomheder i kommunen. Hedensted Erhverv vil i 2019 arbejde med Cirkulær Økonomi som et tema, der skal bygge ovenpå indsatsen om digital omstilling, som er blevet skudt i gang i 2018, og fortsætter i 2019.

Myndighedsafdelinger for industri, og landbrugstilsyn:

Hedensted Kommune har årligt tilsyn med 2-300 virksomheder og landbrug. Vi vil bringe invitationer og resultater fra projektet på dagsorden, i de tilfælde hvor det passer ind i tilsynsarbejdet. I projektet kan der fx blive udviklet dialogmateriale, der kan benyttes ved tilsynsarbejde.

Affald:

Der er stigende fokus og krav til kommuner om at reducere affald til forbrænding. Denne indsats kan bidrage til at Hedensted Kommune indfrier målene om højere genanvendelse.

MESTERLÆRE

Efter workshops, vil det være muligt for aktørerne at komme i mesterlære. Det betyder at en virksomhed, skole, lokalområde eller kommune vil få mulighed for at få en ekspert indenfor en af de tre kategorier, leg og læring, viden og praktik eller design og maker på besøg i op til tre dage. Ekspertene kan være lokale iværksættere, virksomheder eller eksperter fra Circularity City netværkets ekspertpanel.

Et eksempel kunne være et lokalområde, der ønsker at forskønne deres forsamlingshus og bypark. De har deltaget på en eller flere workshops, og er nu klar til selv at arbejde videre med ideen. De kan få en ekspert ud, der fx kan hjælpe med at få de gamle legehuse eller madpakkehuse til at blive til noget nyt og brugbart.

Mesterlæren er en anden måde at yde eksperthjælp til virksomheden, men som ikke fungerer som almindelig konsulenthjælp, men som en fagperson indenfor et givent område, der lærer fra sig indenfor virksomhedens vægge. Mesterlæren kan også foregå overfor borgere, skoler m.v. Mesterlæren har også den cirkularitet indbyttet at "mesteren" også er i en form for lære hos virksomheden/ aktøren. Når fx en iværksætter, har en faglig ekspertise, (som kan gøre dem til mester) vil det også skabe værdi for iværksætteren at lære den potentielle kundegruppe at kende ved at være mester for dem. Så man kan egentlig sige at det både er mesteren og aktøren, der er i mesterlære hos hinanden.

EVENT

Der vil blive gennemført en event i Hedensted by, hvor bæredygtighed vil være omdrejningspunktet. Eventen forventes afholdt på Trykkerigrunden i Hedensted, som er en helt ny plads, der etableres i sommeren 2018. Trykkerigrunden er Hedensteds nye bypark/ samlingssted, som er initieret og udviklet af en borgergruppe. Eventen bliver udviklet i samarbejde med borgere og/ eller skoler.

KOMMUNIKATION

Et af de overordnede mål med projektet, er at dele erfaringer med hinanden. Derfor vil kommunikation være en vigtig indsats i projektet. Projektet vil kommunikere resultater på hedensted.dk/klima, Facebook m.v. Derudover vil der blive delt viden i diverse netværk, herunder Circularity City netværket. Andre partnere vil blive inviteret indenfor til workshops m.v.

MILEPÆLE

Et af elementerne i projektet, kunne være oprettelse af en materialestation. Det er dog ikke inkluderet i dette projekt. Milepælsplan findes som bilag.

RESULTATMÅL

Der afholdes mindst 4 workshops. Nogle af de ovenfor beskrevne workshops kan afholdes mere end en gang. Deltagerantallet forventes at variere meget da workshops med skoler og borgere, vil være større end de mere specifikke workshops med virksomheder. Derfor kan antallet variere fra 10-50 deltagere.

Der tilbydes mesterlære til minimum 6 aktører.

Der laves 1 event i Hedensted.

Der vil blive udarbejdet en/ flere skabeloner til forretningsmodeller, der kombinerer nedenstående forretningsmodel med cirkulær økonomi/ FNs verdensmål.

Der vil blive udarbejdet et bæredygtighedsregnskab for projektet.

Kontakt/ dialog

Der vil være direkte dialog med kommunens 29 lokalråd.

Hedensted Erhverv har årligt cirka 200 virksomhedsbesøg, foruden en række arrangementer. Heri vil invitationer til projektet, samt projektets resultater blive synliggjort.

Hedensted Kommune afholder årligt 2-300 virksomhedstilsyn. Herigennem vil projektet blive synliggjort

START/SLUTTIDSPUNKT

Projektet starter 1. juni 2018 og slutter 28. februar 2020.

ORGANISERING

Projektejer er Hedensted Kommune.

Nedenfor er nævnt dem der, ud over Hedensted Kommune, er partnere i projektet. Projektet er åbent overfor at nye partnere kan inviteres indenfor. Andre partnere skal dog selv afholde den meromkostning der vil være ved deltagelse.

Dansk Produktions Univers

Dansk Produktions Univers (DPU) er en almennyttig medlemsforening der arbejder med produktionsvirksomheder – og alt hvad der påvirker deres udvikling. Hos DPU er hoved-målgruppen små og mellemstore produktionsvirksomheder (SMV), hvor der arbejdes målrettet med at fremme og udvikle konkurrencekraften hos nye og eksisterende produkti-onsvirksomheder i Danmark. Dermed ønsker DPU at være et videns-centrum og omdrejningspunkt for industriel produktion og virksomhedsudvikling.

DPU arbejder med digital omstilling og cirkulær økonomi målrettet SMV'er. Der er fokus på at drage nytte af den nyeste viden og forskning til at øge virksomhedernes konkurrencekraft. I forlængelse af dette udvikler DPU modeller og værktøjer til at gøre konceptuelle teorier og paradigmer, jordnære og praktisk anvendelige for SMV'er.

Helt konkret vil DPU bidrage med at udvikle et innovativt værktøj i samarbejde med Syd-dansk Universitet, hvor formålet er at strukturere FN's 17 verdensmål i generisk og hie-rarkisk forstand. Således at produktionsvirksomheder kan vælge sig en profil hvor de til-svarende verdensmål der skal arbejdes med er banet ud. I anden fase, vil de nødvendige måleværktøjer blive formuleret således at virksomhedens rejse kan måles og styres. DPU vil bidrage med cases til projektet igennem dets netværk.

TrÆls

TrÆls er et koncepthus, der er bygget på en cirkulær økonomi. Vi sætter pris på det gode håndværk, humor, menneskelige aspekter og vi går ikke på kompromis med vores værdi-er; Bæredygtighed, FN's 17 Verdensmål og CSR.

Grundlæggende mener vi, at der er andre veje, som kan forbedre livskvaliteten, end at lade størstedelen af verdens affald ende i enten jorden, havet eller til forbrændingen. Af den grund læner vi os også meget op af FN's 17 Verdensmål, som er en stor del af vores hverdag, da de beror på en bæredygtig udvikling. Vi er af den overbevisning, at meget af det affald som kasseres, kan anvendes til andre nye, smarte ting. "Vi ser gårsdagens affald, som morgendagens guld"

DAKA

Daka er en del af den internationale markedsførende SARIA koncern og producerer kvali-tetsingredienser til fødevarer, dyrefoder, akvakultur, industriel anvendelse, energisekto-ren og landbrugssektoren. DAKA vil indgå i projektet som sparringspartner. Daka er en del af den internationale markedsførende SARIA koncern og producerer kvalitetsingredienser til fødevarer, dyrefoder, akvakultur, industriel anvendelse, energisektoren og landbrugssektoren. Dakas råvaregrundlag er recirkulerede reststrømme fra fødevareindustrien og landbruget. DAKA vil indgå i projektet som sparringspartner.

Hedensted Kommune forestår projektledelsen. Projektgruppen bestående af Hedensted Kommune, Dansk Produktions Univers, TrÆls, og specialestuderende fra DPU. Såfremt der kommer nye partnere, involveres de også i projektgruppen.

Styregruppe består af Hedensted Kommunes Klima- og Energiråd bestående af politikere og borgere (se evt. <https://www.hedensted.dk/borger/natur,-miljoe-og-energi/klima-og-energi-tilpasning-og-forebyggelse/klima-og-energiraad>)

Interesser

DPU, Rugekassen (herunder de tilknyttede virksomheder), Hedensted Erhverv, virksomheder i Hedensted Kommune generelt, andre kommuner, interne kommunale af-delinger og kerneområder, affaldsområdet, skoler, borgere, lokalråd.

ØKONOMI

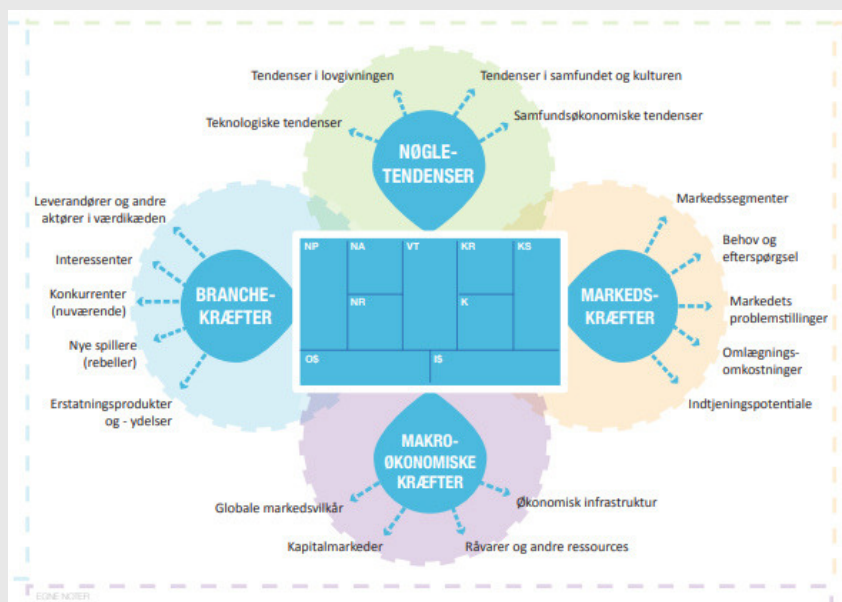
Projektet har et budget på 1.230.000 kr.

ØVRIGT

I Hedensted Erhverv arbejder vi med forretningsmodeller gennem nedenstående model. Det er et værktøj, som Hedensted Erhverv bruger til at facilitere at virksomheder kommer igennem forskellige kritiske overvejelser, når de etablerer sig, eller justerer deres forretning.

I samarbejde med Dansk Produktions Univers, arbejder virksomhederne i 2018 med digital omstilling.

Med CØHK projektet, ønsker vi at koble ovenstående forretningsmodel-figur, og digital omstilling sammen med Cirkulær Økonomi for at lave en indsats, der bliver forankret ved at blive integreret i virksomhedernes forretningsplaner. Det skal gøre at indsatsen også fortsætter efter endt projektperiode og at indsatsen kan udbredes – også efter endt projektperiode.

HEDENSTED

KOMMUNE

Merete.Valbak@hedensted.dk
+45 29257986

www.hedensted.dk
FB: hedensted.dk